

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 15 czerwca 2020 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. rozpoznając wniosek z dnia 21 marca 2020 roku w oparciu o orzeczenie lekarza orzecznika ZUS z dnia 13 maja 2020 roku odmówił M. J. prawa do renty rodzinnej, po zmarłym w dniu 14 marca 2020 roku, ojcu J. J. (1).

[decyzja k. 19 akt ZUS]

Decyzją z dnia 5 sierpnia 2020 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. uchylił decyzję odmowną z dnia 15 czerwca 2020 roku i po rozpoznaniu wniosku z dnia 21 marca 2020 roku odmówił M. J. prawa do renty rodzinnej po zmarłym w dniu 14 marca 2020 roku ojcu J. J. (1). Organ rentowy w uzasadnieniu wskazał, że Komisja Lekarska ZUS (po przywróceniu terminu na wniesienie sprzeciwu i rozpatrzeniu sprzeciwu od orzeczenia lekarza orzecznika ZUS) w dniu 30 lipca 2020 roku ustaliła iż wnioskodawca jest całkowicie niezdolny do pracy a niezdolność do pracy powstała 26 czerwca 2003 roku. Zakład odmówił przyznania renty rodzinnej ponieważ stwierdzona całkowita niezdolność do pracy nie powstała w okresie o którym mowa w art. 68 ust. 1 pkt 1 ustawy emerytalnej czyli przed 16 rokiem życia.

[decyzja – k. 28 akt ZUS]

Odwołanie od obu w/w decyzji w dniu 30 lipca 2020 roku złożył ubezpieczony M. J. domagając się ich zmiany w całości i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez ustalenie prawa do renty rodzinnej. W uzasadnieniu powyższego stanowiska podniesiono, iż odwołujący z uwagi na stan zdrowia zdiagnozowaną następnie w czerwcu 2003 roku schizofrenię paranoidalną był niezdolny do pracy jeszcze w okresie nauki już wtedy bowiem tzn. w 2000 roku ujawniły się znaczące deficyty w zakresie jego funkcjonowania i zdolności do nauki. Ponadto w ocenie odwołującego nawet gdyby uznać, że 26 czerwca 2003 roku jest prawidłową datą powstania niezdolności do pracy to i tak data ta przypada w okresie nauki w zawodzie mechanika pojazdów samochodowych, którą ubezpieczony miał realizować w oparciu o umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego. Tym samym odwołujący spełnia przesłanki do przyznania renty rodzinnej.

[odwołanie – k. 3 – 7 akt VIII U 1776/20 odwołanie k. 3-8 akt VIII U 2154/20]

W odpowiedzi na odwołanie, organ rentowy, powołując się na okoliczności tożsame, ze wskazanymi w uzasadnieniu, skarżonych decyzji wniósł o oddalenie odwołania.

[odpowiedź na odwołanie – k. 20-20 v akt VIII U 1776/20 odpowiedź na odwołanie k. 11-11 v. akt VIII U 2154/20]

Zarządzeniem z dnia 16 października 2020 r., sprawy z obu odwołań, połączono do wspólnego rozpoznania.

[zarządzenie k. 15 akt VIII U 2154/20]

Wyrokiem z dnia 10 sierpnia 2021 roku w sprawie VIII U 1776/20 Sąd Okręgowy w Łodzi oddalił odwołanie M. J. od decyzji z dnia 15 czerwca 2020 roku uchylonej decyzją z dnia 5 sierpnia 2020 roku.

Sąd Okręgowy uznał, że w świetle zgromadzonych w sprawie dowodów, w tym w świetle istotnej w świetle istotnej w sprawie opinii biegłego psychiatry z uwagi na posiadane schorzenia nie był osobą całkowicie niezdolną do pracy zarobkowej w okresie, o którym mowa w art. 68 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. W konsekwencji, nie spełnia zatem przesłanki warunkującej nabycie prawa do renty rodzinnej. Sąd uznał, że wbrew twierdzeniom strony powodowej ubezpieczony stał się bowiem całkowicie niezdolny do pracy w okresie do ukończenia nauki w szkole czy to przyjmując za datę powstania niezdolności 1 czerwca 2003 roku czy też 26 czerwca 2003 roku.

Zdaniem Sądu Okręgowego, pojęcie „nauki w szkole”, nie powinno być rozumiane dowolnie. Uczęszczanie do szkoły, w kontekście zwrotu „ukończenie nauki w szkole” w świetle przepisu art. 68 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 września 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych należy rozumieć jako określenie szczególnej

sytuacji, gdy ubezpieczony nie pracuje zarobkowo i kształci się bądź też zamiar kształcenia rzeczywiście posiada i swoimi działaniami realizuje.

Sąd Okręgowy wskazał, iż jakkolwiek renta rodzinna przysługuje również młodocianym pracownikom, zatrudnionym przez pracodawców na podstawie umowy o pracy w celu nauki zawodu, realizującym obowiązek doksztalcenia w formach szkolnych i pozaszkolnych, a wnioskodawca w spornym okresie taką umowę formalnie miał podpisaną, to w procesie nie wykazano, iż była ona faktycznie realizowana.

[wyrok z uzasadnieniem – k. 150, 157-163]

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia wniósł M. J., zastępowany przez profesjonalnego pracownika, zaskarżając wyrok w całości.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

naruszenie prawa procesowego, które miało wpływ na wynik sprawy:

art., 229 k.p.c. w zw. z art. 321 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i prowadzenie postępowania dowodowego odnośnie faktów niespornych pomiędzy stronami, w szczególności istnienia całkowitej niezdolności do pracy M. J., a także faktycznego wykonywania przez M. J. umowy o przygotowanie zawodowe, istnienia u ubezpieczonego schizofrenii, a przez to naruszenie zasady dyspozycyjności;

art. 230 k.p.c. w zw. z art. 321 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie (przy założeniu, że Sąd I instancji uznał, że wykonywanie umowy w celu przygotowania zawodowego nie było bezsporne), w sytuacji, gdy organ rentowy nie negował faktycznego wykonywania przez M. J. umowy o przygotowanie zawodowe w niniejszym postępowaniu, a ze zgromadzonych dowodów wynika, że organ nie miał wątpliwości co do faktycznego wykonywania tej umowy;

art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 231 k.p.c. poprzez brak wszechstronności w ocenie materiału dowodowego, w szczególności z pominięciem dowodów znajdujących się w aktach organu rentowego, a dotyczących faktycznego wykonywania umowy o przygotowanie zawodowe M. J., a w konsekwencji wprowadzenie z materiału dowodowego wniosków z niego niewypływających, a mianowicie, że M. J. faktycznie nie wykonywał umowy o przygotowanie zawodowe, mimo że ze zgromadzonych dowodów wynika, że umowa ta była faktycznie wykonywana;

art. 327¹ § 1 pkt 1 k.p.c. poprzez niewskazanie przyczyn, dla których Sąd I instancji odmówił wiarygodności dowodom zgromadzonym w sprawie odnośnie faktycznego wykonywania umowy o przygotowanie zawodowe, a także wewnętrzną sprzeczność uzasadnienia co do faktów bezspornych między stronami, w szczególności faktycznego wykonywania tej umowy – art. 205¹² § 2 k.p.c. i art. 227 k.p.c. poprzez pominięcie bez wydania postanowienia i nieprzeprowadzenie dowodów istotnych dla sprawy, tj. przesłuchania świadka J. J. (2), który to wniosek zmierzał do wyjaśnienia istotnych faktów, tzn. niezdolności do pracy M. J. przed 26 czerwca 2003 roku, a także wykonywania przez niego umowy o przygotowanie zawodowe, a w konsekwencji orzekanie na podstawie niepełnego materiału dowodowego;

art. 205¹² § 2 k.p.c. i art. 227 k.p.c., art. 299 i art. 302 § 1 k.p.c. poprzez pominięcie bez wydania postanowienia i nieprzeprowadzenie dowodów istotnych dla sprawy, mimo że w ocenie strony nie zostały wyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, a polegające na tym, że Sąd nie przeprowadził wnioskowanego dowodu z przesłuchania strony – M. J., a mimo to ustalił, że M. J. nie wykonywał umowy o przygotowanie zawodowe, a jego całkowita niezdolność do pracy nie powstała przed 26 czerwca 2003 roku;

art. 232 zdanie drugie k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 229 k.p.c., art. 321 k.p.c. poprzez dopuszczenie dowodu z opinii biegłego lekarza psychiatry na fakty inne niż wskazane w odwołaniu ubezpieczonego, tzn. ponad wniosek o ustalenie, że całkowita niezdolność do pracy powstała przed 16 rokiem życia i w celu ustalenia

daty powstania całkowitej niezdolności do pracy, a więc poprzez dopuszczenie dowodu z urzędu co do faktów, które były pomiędzy stronami sporne;

art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. poprzez uznanie opinii biegłego (opinii podstawowej i opinii uzupełniającej) za rzetelną, logiczną, fachową i merytorycznie uzasadnioną, a w konsekwencji oparcie na niej końcowego rozstrzygnięcia, podczas gdy opinia ta w znacznej części nie jest merytoryczna, jest wyraźnie nacechowana emocjonalnie, a ustalenia biegłego są całkowicie sprzeczne ze zgromadzonymi w sprawie dowodami odnośnie całkowitej niezdolności do pracy, nierozpoznanego schorzenia, kondycji intelektualnej ubezpieczonego;

art. 205¹² § 2 k.p.c., art. 235² § 1 pkt 5 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 286 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez pominięcie zgłoszonego przez odwołującego się w piśmie z dnia 15 lipca 2021 roku wniosku o powołanie i dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego lekarza psychiatry, z racji bezzasadnego uznania, iż dowody te zmierzają jedynie do przedłużenia postępowania, podczas gdy przedmiotem tych dowodów miały być fakty mające dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie, a do których oceny niezbędne było zasięgnięcie opinii biegłego, a opinia biegłego lekarza psychiatry R. Ż. zawiera dyskwalifikujące ją wady, zaś przedłużanie postępowania w żaden sposób nie służy interesowi ubezpieczonego;

art. 205⁴ § 1 k.p.c., 212 § 1 k.p.c., art. 224 § 1 k.p.c., art. 15zszs¹ pkt 1 pkt 2, pkt 3 ustawy z dnia 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (t.j. Dz. U. poz. 1842 z późn. zm.) poprzez nieprzeprowadzenie posiedzenia przygotowawczego ani żadnej rozprawy, także zdalnej, mimo istnienia takich możliwości, nieustalenie spornych okoliczności, uniemożliwienie zabrania głosu stronie, a w konsekwencji wyrokowanie w oparciu o niepełny materiał dowodowy i z naruszeniem zasady dyspozycyjności;

art. 477¹⁴ § 1 i 2 k.p.c. poprzez oddalenie odwołania, mimo podstaw do jego uwzględnienia.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił także naruszenie prawa materialnego, tj.:

art. 68 ust. 1 pkt 1 ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 291 ze zm) poprzez ustalenie, że całkowita niezdolność do pracy nie powstała do ukończenia 16 roku życia;

art. 68 ust. 1 pkt. 3 ustawy emerytalnej poprzez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy ubezpieczony stał się całkowicie niezdolny do pracy w okresie, o którym mowa w art. 68 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej tj. do ukończenia nauki w szkole.

Wskazując na powyższe zarzuty, skarżący wniósł o zmianę wyroku w całości i uwzględnienie odwołanie oraz zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującego kosztów dotychczasowego postępowania, w tym zastępstwa procesowego, a także zasądzenie kosztów procesu za postępowanie apelacyjne. Nadto wniósł o uzupełnienie postępowania dowodowego i dopuszczenie dowodów z przesłuchania świadka M. Z. – na fakt faktycznego wykonywania umowy o przygotowanie zawodowe przez M. J. u płatnika Diesel Serwis (...), okoliczności rozwiązania tej umowy związane ze stanem zdrowia M. J. oraz ze świadectwa pracy M. Z. z 31 grudnia 2003 roku – na fakt zatrudnienia świadka przez D. (...) Serwis (...) m.in. w okresie, gdy umowę o przygotowanie zawodowe wykonywał M. J., a także na fakt faktycznego jej wykonywania przez M. J..

Pełnomocnik organu rentowego wniósł o oddalenie apelacji oraz wniosków w niej zawartych.

[apelacja k. 166]

Sąd Apelacyjny, po rozpoznaniu niniejszej sprawy pod sygnaturą akt III AUa 1404/21, wyrokiem z 13 lipca 2022 roku uchylił zaskarżony wyrok, zniósł postępowanie w zakresie posiedzenia niejawnego w dniu 10 sierpnia 2021

roku i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Łodzi, pozostawiając temu Sądowi, rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

W uzasadnieniu wskazanego stanowiska, podniesiono, że Sąd Okręgowy wydał zaskarżony wyrok na posiedzeniu niejawnym. W uzasadnieniu wyroku nie wskazał, jednak, podstawy prawnej skierowania sprawy na posiedzenie niejawne i wydanie wyroku na takim posiedzeniu.

Sąd Apelacyjny wskazał, również, że Sąd Okręgowy na posiedzeniu niejawnym wydał wyrok niekorzystny dla odwołującego się, pomimo że nie wydał postanowienia w przedmiocie wniosków dowodowych M. J. zawartych w odwołaniu, a dotyczących przesłuchania odwołującego się oraz dopuszczenia dowodu z zeznań świadka J. J. (2). Natomiast postanowienie o pominięciu dowodu z opinii innego biegłego lekarza psychiatry, który to wniosek został zgłoszony w piśmie procesowym z dnia 15 lipca 2021 roku, Sąd Okręgowy wydał w dniu 29 lipca 2021 roku i przez wydaniem wyroku nie doręczył go pełnomocnikowi odwołującego się (k. 186 akt sprawy), czym uniemożliwił ubezpieczonemu wypowiedzenie się zgodnie z art. 224 § 1 in fine k.p.c.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, uznać, zatem, należy, że wskutek owych uchybień doszło do pozbawienia odwołującego się możliwości obrony jego praw w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c. Odstępstwo od zasady jawności nie może prowadzić do takich ograniczeń praw strony, iż jej wnioski dowodowe w ogóle nie są rozpoznane lub są przez Sąd pomijane, a strona nie jest o tym zawiadomiona przed wydaniem niekorzystnego dla niej wyroku na posiedzeniu niejawnym.

[wyrok Sądu Apelacyjnego III AUa 1404/21 z uzasadnieniem k. 196-203 odwrót]

Sąd Okręgowy w Łodzi, przy ponownym rozpoznaniu sprawy, ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca M. J., urodził się (...).

[bezsporne]

Wnioskodawca ukończył szkołę podstawową **w 2000 roku**. Następnie był uczniem w z (...) Szkole Zawodowej w Zespole Szkół (...) im Marszałka J. P. (1) w Ł., w roku szkolnym **2000/2001** uczęszczał do klasy pierwszej i otrzymał promocję, w roku szkolnym **2001/2002** uczęszczał do klasy drugiej i nie otrzymał promocji. Po tym okresie, nauka w szkole nie była kontynuowana.

[bezsporne, a nadto zaświadczenie k. 9, świadectwa ukończenia szkoły k. 10-12, zeznania wnioskodawcy e-protokół rozprawy z 24 października 2022 roku 00:04:56-00:09:23 płyta CD k. 223 w zw. z e-protokołem rozprawy z 16 października 2023 roku 00:14:35 płyta CD k. 287 w zw. z e-protokołem rozprawy z 29 listopada 2023 roku 00:25:22, zeznania świadka J. J. (2) e-protokół rozprawy z 24 października 2022 roku 00:26:58-00:35:19 płyta CD k. 223]

M. J., od 1997 roku, kiedy był w piątej klasie szkoły podstawowej, zaczął mieć problemy z nauką. Po ukończeniu szkoły podstawowej, wnioskodawca rozpoczął naukę w (...) Szkole Zawodowej, gdzie uczył się zawodu elektryka. W opiniach psychologiczno – psychiatrycznych wydanych przez Poradnię P. –Pedagogiczną 13 maja 1997 roku oraz 12 kwietnia 2001 roku okresie stwierdzano, że przyczyną problemów dziecka w nauce jest dość znaczny, nie wyrównany deficyt w zakresie analizy i syntezy wzrokowej oraz znaczne rozkojarzenie będące wynikiem nadpobudliwości ruchowej przyczyną problemów mogą być problemy zdrowotne i alergie u dziecka. Nadto w okresie nauki w szkole zawodowej stwierdzano sprawność umysłową w normie oraz specyficzne dysfunkcje procesów poznawczych w zakresie pracy analizatorów workowego i słuchowego, dysgrafię.

[opinia Poradni P.-Pedagogicznej Ł. z 13 maja 1997 roku k. 15 i opinia Poradni P.-Pedagogicznej nr 1 w Ł. z 12 kwietnia 2001 roku k. 17]

W dniu 1 sierpnia 2002 roku, M. J. zawarł z D. (...) Serwis (...) umowę, zatytułowaną jako umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego – nauki zawodu mechanika pojazdowego. Umowa została zawarta na okres od 1 sierpnia

2002 roku do 31 sierpnia 2005 roku. Wskazana umowa ze względu na stan zdrowia ubezpieczonego, w praktyce, realizowana była do 26 czerwca 2003 roku; formalnie rozwiązano ją 31 grudnia 2003 roku w oparciu o art. 53 k.p.

[bezsporne, a nadto umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego k. 13, świadectwo pracy k. 14]

W trakcie realizowania powyższej umowy, M. J., był w warsztacie jedynym uczniem. W warsztacie znajdowały się dwa stanowiska naprawcze i dwa kanały, oprócz właściciela i wnioskodawcy pracowało tam dwóch pracowników. Do zadań wnioskodawcy należało mycie kanałów i podawanie mechanikom kluczy. Do warsztatu wnioskodawca chodził codziennie, 6 dni w tygodniu – od poniedziałku do piątku w godzinach od 9 do 17, a w soboty w godzinach od 8 do 14. Wnioskodawca nie miał spotkań z osobami, które przekazywałyby mu wiedzę teoretyczną. Wiedzę teoretyczną, potrzebną do wykonywania bieżących czynności mechanika, odwołujący zdobywał w warsztacie od F. W. i pracujących tam mechaników. **Odwołujący nie miał zajęć poza warsztatem.** W zawód mechanika samochodowego wprowadzał go właściciel zakładu – to właściciel oraz pracownicy pokazywali mu, co i jak ma robić, pokazywali mu jak nazywają się narzędzia i części samochodowe. Odwołujący wykonywał polecenia szefa i uczył się zawodu. Przyglądał się też jak pracują mechanicy. **Od czerwca 2003 roku**, wnioskodawca zaprzestał nauki zawodu nie uzyskawszy żadnego tytułu zawodowego.

[zeznania wnioskodawcy e-protokół rozprawy z 24 października 2022 roku 00:04:56-00:09:23 płyta CD k. 223 w zw. z e-protokołem rozprawy z 16 października 2023 roku 00:14:35 płyta CD k. 287 w zw. z e-protokołem rozprawy z 29 listopada 2023 roku 00:25:22, zeznania świadka J. J. (2) e-protokół rozprawy z 24 października 2022 roku 00:26:58-00:35:19 płyta CD k. 223, zeznania świadka M. Z. e-protokół rozprawy z 29 listopada 2023 roku 00:04:54]

Pracodawca rozwiązał umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego 31 grudnia 2003 roku na podstawie art. 53 k.p. W okresie od 1 sierpnia 2002 roku do 31 lipca 2003 roku do 31 lipca 2003 roku był zatrudniony jako uczeń pierwszego roku, a w okresie od 1 sierpnia 2003 roku do 31 grudnia 2003 roku jako uczeń drugiego roku.

[świadectwo pracy k. 14]

F. W. posiadał tytuł mistrza w rozumieniu przepisów o rzemiośle. Jego zakład w okresie, gdy był w nim zatrudniony wnioskodawca posiadał kwalifikacje do kształcenia pracowników młodocianych.

[pismo Cechu (...) k. 297, zeznania świadka M. Z. e-protokół rozprawy z 29 listopada 2023 roku 00:04:54]

Osoby, uczące się zawodu mechanika, w zakładzie (...) miały zajęcia teoretyczne w szkole w trakcie trzeciego roku nauki zawodu. W trakcie pierwszych dwóch lat nauki, zajęcia teoretyczne nie były przewidziane.

[zeznania świadka M. Z. e-protokół rozprawy z 29 listopada 2023 roku 00:04:54]

W dniu 26 czerwca 2003 roku wnioskodawca był, po raz pierwszy, hospitalizowany z rozpoznaniem ostrego zaburzenia psychicznego z objawami schizofrenii.

[bezsporne, karta informacyjna leczenia szpitalnego k. 6-8 w dokumentacji medycznej ZUS]

M. J. ma ustalone prawo do renty socjalnej od 1 listopada 2003 roku. Lekarz orzecznik orzeczeniem z dnia 19 października 2022 roku uznał że ubezpieczony jest całkowicie niezdolny do pracy do 31 października 2025 roku. Całkowita niezdolność do pracy trwa i pozostaje w związku z naruszeniem sprawności organizmu powstałym przed ukończeniem 18 roku życia lub w trakcie nauki w szkole wyższej – przed ukończeniem 25 roku życia lub w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

[decyzja k. 127-128 akt ZUS dotycząca renty socjalnej, orzeczenie z 19 października 2022 roku k. 220]

W dniu 14 marca 2020 roku zmarł ojciec wnioskodawcy J. J. (1).

[bezsporne, a nadto odpis skrócony aktu zgonu k. 18 akt ZUS]

W dniu 20 marca 2020 roku ubezpieczony złożył wniosek o ustalenie prawa do renty rodzinnej po zmarłym ojcu.

[wniosek k. 1-5 akt ZUS]

Orzeczeniem z dnia 13 maja 2020 roku Lekarz Orzecznik uznał wnioskodawcę za całkowicie niezdolnego do pracy do 31 października 2022 roku wskazując, że całkowita niezdolność do pracy powstała w dniu 26 czerwca 2003 roku. Lekarz Orzecznik zaocznie w oparciu o dostępną dokumentację rozpoznał u wnioskodawcy schizofrenię paranoidalną. Jako datę powstania niezdolności do pracy przyjęto początek leczenia psychiatrycznego tj. datę pierwszej hospitalizacji psychiatrycznej.

[orzeczenie Lekarza Orzecznika k. 15 akt ZUS, opinia lekarska k. 107]

W wyniku powyższego orzeczenia Lekarza Orzecznika organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję z dnia 15 czerwca 2020 roku.

[decyzja k. 19 akt ZUS]

Orzeczeniem z dnia 30 lipca 2020 roku Komisja Lekarska rozpatrując sprzeciw wnioskodawcy od wyżej powołanego orzeczenia Lekarza Orzecznika - termin do wniesienia którego na wniosek pełnomocnika wnioskodawcy przywrócono - rozpoznała u ubezpieczonego schizofrenię paranoidalną, osobowość borderline. Komisja uznała, iż badany jest całkowicie niezdolny do pracy. W zakresie daty powstania całkowitej niezdolności do pracy, Komisja Lekarska w całości podtrzymała wnioski lekarza orzecznika.

[opinia lekarska k. 133 dokumentacji medycznej orzeczenie k. 26 akt ZUS]

W oparciu o powyższe orzeczenie, ZUS wydał zaskarżoną decyzję z dnia 5 sierpnia 2020 roku, uchylając decyzję wydaną dnia 15 czerwca 2020 roku.

[decyzja k. 28 akt ZUS]

Orzeczeniem Miejskiego Zespołu do Spraw Orzekana o Niepełnosprawności z 15 maja 2023 roku wnioskodawca został zaliczony do znacznego stopnia niepełnosprawności do 31 maja 2026 roku.

[orzeczenie o stopniu niepełnosprawności k. 232]

U wnioskodawcy rozpoznano schizofrenię paranoidalną. Z punktu widzenia psychiatry wnioskodawca ze względu na stopień naruszenia organizmu jest nadal całkowicie, okresowo niezdolny do pracy, do 2025 roku. Niezdolność do pracy powstała od 26 czerwca 2003 roku tj. od początku pierwszej hospitalizacji psychiatrycznej. Całkowita niezdolność do pracy nie powstała przed 16. rokiem życia. Nie powstała ona także przed zaprzestaniem nauki w zasadniczej szkole zawodowej. Niezdolność powstała natomiast przed ukończeniem przez wnioskodawcę 18. roku życia. Wnioskodawca jest zdolny do samodzielnej egzystencji. Badany wymaga dalszego leczenia psychiatrycznego.

[pisemna opinia biegłego psychiatry lek. H. K. k. 236-241, pisemna opinia uzupełniająca k. 269]

Powyższych ustaleń, Sąd dokonał w oparciu o, załączone akta organu rentowego, dokumenty, w tym dokumentację medyczną, opinię biegłej z zakresu psychiatrii: główną i uzupełniającą. W ocenie Sądu, opinie biegłej są w pełni wiarygodne, zostały bowiem sporządzone przez biegłą o specjalności właściwej z punktu widzenia schorzeń wnioskodawcy w oparciu o analizę przedłożonej dokumentacji lekarskiej oraz zawartych w niej wyników przeprowadzonych badań nadto osobiste badania wnioskodawcy. Biegła z zakresu psychiatrii uznała, iż wnioskodawca z uwagi na posiadane naruszenie sprawności organizmu jest osobą całkowicie okresowo niezdolną do pracy, a wskazana niezdolność do pracy powstała od 26 czerwca 2003 roku, czyli w czasie, gdy wnioskodawca nie uczył się już w

Zespole Szkół (...) P., a pobierał naukę w (...) Zakładzie (...). Sąd ma przy tym na uwadze że ocena, że wnioskodawca jest osobą całkowicie niezdolną do pracy nie była kwestionowana przez ZUS w zaskarżonych decyzjach, a sporną jedynie była data powstania tej niezdolności, a także to czy naukę w powyższym warsztacie uznać za naukę, o której mowa w art. 68 ust. 1 pkt. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Niemniej jednak oceny prawa wnioskodawcy do renty rodzinnej należy dokonać przez pryzmat całości okoliczności dotyczących stanu zdrowia oraz innych okoliczności ujawnionych w procesie, a mających znaczenie dla ustalenia prawa ubezpieczonego do świadczenia rentowego.

W ocenie Sądu, brak jest podstaw by kwestionować opinię biegłej z zakresu psychiatrii, gdyż jest ona rzetelna, a, wynikające z niej wnioski, są logiczne i prawidłowo, merytorycznie, uzasadnione. Opinia nie zawierała braków i wyjaśniała wszystkie okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Biegła kompleksowo oceniając stan zdrowia ubezpieczonego przez pryzmat źródłowej dokumentacji medycznej i dostępnej dokumentacji orzeczniczej skrupulatnie odniósł się do zastrzeżeń do opinii sformułowanych przez pełnomocnika ubezpieczonego oraz pisma organu rentowego i wyjaśniła powstałe wątpliwości. W ocenie Sądu Okręgowego, opinia biegłej z zakresu psychiatrii w sposób wystarczający przedstawia stan zdrowia wnioskodawcy, a przede wszystkim pozwala ocenić w sposób jednoznaczny datę jej powstania. Zatem wskazana opinia stanowiła wiarygodne źródło dowodowe w niniejszym procesie.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Odwołanie nie jest zasadne i podlega oddaleniu.

Na wstępie należy zauważyć, że w aktualnym stanie sprawy, niesporne jest to, że M. J. jest czasowo niezdolny do pracy - (do 31 października 2025 roku). Niezdolność ta wynika z orzeczenia Lekarza Orzecznika ZUS z 19 października 2022 roku (k. 220). Fakt ten został, także, przyznany w piśmie procesowym organu rentowego (k. 225). Kwestią sporną jest, więc, to, czy **niezdolność do pracy u wnioskodawcy powstała w czasie nauki w szkole** w rozumieniu art. 68 ust. 1 pkt. 2-3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2023 r. poz. 1251).

Zgodnie z treścią art. 65 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz.U. z 2023 r. poz. 1251), renta rodzinna przysługuje członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń.

Zgodnie z art. 68 ust. 1 w/w ustawy, dzieci (własne, drugiego małżonka i przysposobione) mają prawo do renty rodzinnej:

- 1) do ukończenia 16 lat;
- 2) do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia, albo
- 3) bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa w pkt 1 lub 2.

Z treści wymienionego przepisu wynika, iż dzieci mają prawo do rodzinnej renty, bez względu na wiek, jeśli w okresie, „o którym mowa w pkt 1 lub 2” – czyli do ukończenia 16 lat **albo do ukończenia nauki w szkole**, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, a nie osiągnęły 25 lat życia stały się całkowicie niezdolne do pracy.

Niezdolność do pracy definiuje przepis **art. 12** ustawy o emeryturach i rentach z FUS, zgodnie z którym - niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu, przy czym całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy, zaś częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji. Przy ocenie stopnia i przewidywanego okresu niezdolności do pracy uwzględnia się stopień naruszenia sprawności

organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji, możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne (art. 13 ust. 1 ustawy).

Z opinii biegłej z zakresu psychiatrii, jednoznacznie, wynika, że ubezpieczony, z uwagi na rozpoznaną u niego schizofrenię paranoidalną jest całkowicie, okresowo, do 2025 roku niezdolny do pracy. Biegła ustaliła kluczową, dla ustalenia prawa ubezpieczonego do renty rodzinnej datę powstania u niego niezdolności do pracy. Niezdolność do pracy powstała od 26 czerwca 2003 roku tj. od początku pierwszej hospitalizacji psychiatrycznej. Całkowita niezdolność do pracy nie powstała więc z pewnością przed 16. rokiem życia. Nie powstała ona także przed zaprzestaniem nauki w zasadniczej szkole zawodowej. Niezdolność powstała natomiast przed ukończeniem przez wnioskodawcę 18. roku życia. Wnioskodawca jest zdolny do samodzielnej egzystencji. Badany wymaga dalszego leczenia psychiatrycznego.

Podkreślić należy, że przy ocenie opinii biegłych lekarzy Sąd nie może zająć stanowiska odmiennego, niż wyrażone w tej opinii, na podstawie własnej oceny stanu faktycznego. (tak: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 października 1987 r., II URN 228/87, (...) Wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 4 lipca 2018 r. III AUa 1328/17 Legalis numer 1824314). Sposób motywowania oraz stopień stanowczości wniosków wyrażonych w opinii biegłych jest jednym z podstawowych kryteriów oceny dokonywanej przez Sąd, niezależnie od kryteriów zgodności z zasadami wiedzy powszechnej, poziomu wiedzy biegłego oraz podstaw teoretycznych opinii (tak: postanowienie SN z 27 listopada 2000 r., I KKN 1170/98, OSNC 2001 nr 4 poz. 84). Dowód z opinii biegłego jest przeprowadzony prawidłowo, jeżeli sądy uzyskały od biegłych wiadomości specjalne niezbędne do merytorycznego i prawidłowego orzekania, a tylko brak w opinii fachowego uzasadnienia wniosków końcowych, uniemożliwia prawidłową ocenę jej mocy dowodowej (tak: wyrok Sądu Najwyższego z 30 czerwca 2000 r., II UKN 617/99 OSNAPiUS 2002/1/26). Polemika z opinią biegłego nie uzasadnia zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c.. Dla obalenia twierdzeń biegłego specjalisty nie wystarcza przeświadczenie strony, iż fakty wyglądają inaczej, lecz koniecznym jest również rzeczowe wykazanie, iż wystawiona przez biegłego opinia jest niespójna bądź merytorycznie błędna (tak: wyrok Sądu Najwyższego z 9 stycznia 2002 r., II UKN 708/00 LEX nr 559962). Podkreślić należy również, iż dostateczne wyjaśnienie okoliczności spornych w sprawie nie jest równoznaczne z uzyskaniem dowodu korzystnego dla strony niezadowolonej z faktów wynikających z dowodów dotychczas przeprowadzonych (tak: wyrok Sądu Najwyższego z 28 lutego 2001 r., II UKN 233/00 LEX nr 551017). Sąd nie jest obowiązany dążyć do sytuacji, aby opinia biegłego (biegłych) przekonała strony sporu. Wystarczy, że opinia jest przekonująca dla sądu, który wiążąco ocenia, czy biegły wyjaśnił wątpliwości zgłoszone przez stronę. Granicę obowiązku prowadzenia przez sąd postępowania dowodowego wyznacza podlegająca kontroli instancyjnej ocena, czy dostatecznie wyjaśniono sporne okoliczności sprawy (tak: wyrok Sądu Najwyższego z 25 września 1997 r., II UKN 271/97, OSNP 1998, Nr 14, poz. 430). Dostateczne wyjaśnienie okoliczności spornych w sprawie nie jest równoznaczne z uzyskaniem dowodu korzystnego dla strony niezadowolonej z faktów wynikających z dowodów dotychczas przeprowadzonych (tak: wyrok Sądu Najwyższego z 28 lutego 2001 r., II UKN 233/00 LEX nr 551017).

Treść opinii biegłego, implikuje uprawnioną tezę, że wnioskodawca nie spełniał przesłanki o której mowa w art. 68 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej. Wbrew twierdzeniom strony powodowej, ubezpieczony nie stał się, bowiem, całkowicie niezdolny do pracy, w okresie do ukończenia nauki w szkole. Zgodnie, bowiem, z opinią biegłej psychiatry, której to opinii Sąd, w zakresie wszechstronności, merytorycznego, znakomitego uzasadnienia, i kompleksowej poprawności, dał wiarę - data powstania całkowitej niezdolności do pracy - dzień 26 czerwca 2003 roku.

Pojęcie „nauki w szkole”, nie powinno być rozumiane dowolnie. Uczęszczanie do szkoły, w kontekście wykładni zwrotu „ukończenie nauki w szkole” w świetle przepisu art. 68 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 17 września 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2023 roku poz. 1251) należy rozumieć jako określenie szczególnej sytuacji, gdy ubezpieczony nie pracuje zarobkowo i kształci się bądź też zamiar kształcenia się rzeczywiście posiada i swoimi działaniami realizuje. Co do samych okresów, na jakie ma przypadać początek całkowitej niezdolności do pracy osoby ubiegającej się o rentę rodzinną godzi się zauważyć, że intencją ustawodawcy było powiązanie wymienionej w art. 68 ust. 1 pkt 1 u.e.r.f.u.s. granicy wieku zachowania uprawnień do

renty rodzinnej (16 lat) z najniższym wiekiem, od jakiego w świetle art. 190 § 2 k.p. wolno młodzieży podejmować zatrudnienie w charakterze pracownika młodocianego. Celem tego unormowania jest więc zapewnienie środków finansowych młodej osobie do dnia, gdy może ona już samodzielnie zarabiać na swoje utrzymanie, jeżeli nie zamierza uzyskać wyższych kwalifikacji zawodowych w drodze nauki w szkole. W sytuacji kontynuowania nauki po ukończeniu 16 roku życia (co jest powszechnie), osobie takiej przysługuje prawo do dalszej wypłaty renty rodzinnej aż do ukończenia nauki, nie dłużej niż do osiągnięcia 25 lat życia. Przez naukę w szkole, rozumie się przy tym, naukę w szkołach podstawowych, gimnazjach i szkołach ponadgimnazjalnych (publicznych i niepublicznych), szkołach wyższych (państwowych i niepaństwowych), szkołach prowadzonych przez Kościół (...), a także pozaszkolnych formach kształcenia, doksztalcania bądź doskonalenia zawodowego (np. w ramach różnego rodzaju kursów lub praktyk zawodowych).

Należy, w tym miejscu, rozróżnić realizowanie przez młodocianego pracownika pozaszkolnej formy kształcenia czy doskonalenia zawodowego prowadzonej w formie praktyk zawodowych i szkolenia praktycznego w zakładzie rzemieślniczym, której powinny towarzyszyć zajęcia teoretyczne prowadzone czy to w określone dni tygodnia czy to przez określoną część roku szkolnego, od wykonywania przez młodocianego pracy niepowiązanej z doksztalcaniem się. (tak: wyrok Sądu Okręgowego w Legnicy z 29 maja 2018 roku, V U 163/18, uchwała Sądu Najwyższego z 20 kwietnia 1979 r., III UZP 2/79, OSNC 1979, nr 9, poz. 169). Tylko realizowanie przez młodocianego „umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego” ze wszystkimi jej warunkami, w tym z realizacją przez młodocianego obowiązku doksztalcania w zakresie teorii sprawi, że okres pobierania przez niego praktycznej nauki zawodu będzie można uznać za okres „pobierania nauki w szkole”.

Jeżeli ustawodawca posłużył się, w sprawach ubezpieczeń społecznych, terminem „umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego”, nie definiując go i nie nadając specyficznego znaczenia dla tej gałęzi prawa, to uzasadnionym jest sięgnięcie przy interpretacji tego przepisu do przepisów Kodeksu pracy, a więc przepisów, w których pojęcie to funkcjonuje. (tak: wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 23 września 2008 roku, III AUa 445/08, Apel.-W-wa 2009, nr 3, poz. 11)

Kwestia zawierania i rozwiązywania z młodocianym umów o pracę w celu przygotowania zawodowego określona została w rozdziale II działu IX k.p. Umowa zawarta z młodocianym, aby móc zakwalifikowana jako umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego musi spełniać określone w tym rozdziale warunki. Należy tu przypomnieć, że kluczowe znaczenie dla oceny rodzaju umowy ma jej treść, a nie nawa. Samo nazwanie zawieranej umowy jako „umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego” nie stanowi jeszcze, że umowa była nią w rzeczywistości.

W realiach niniejszej sprawy nie można więc uznać wykonywanej przez wnioskodawcę pracy jako formy kształcenia czy doskonalenia zawodowego prowadzonej w formie praktyk zawodowych i szkolenia praktycznego, albowiem umowa o pracę wykonywanej przez wnioskodawcę w warsztacie F. W. (...) nie towarzyszyło doksztalcanie się z zakresu teorii, co jest wymagane w przypadku realizacji doskonalenia zawodowego młodocianych pracowników.

Zgodnie bowiem z art. 195 § 1 pkt 3 k.p. umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego powinna określać w szczególności m.in. sposób doksztalcania teoretycznego.

Doksztalcanie się młodocianego pracownika jest bowiem immanentną cechą umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego, a sposób jego realizacji został określony w rozdziale III działu IX k.p. Zgodnie bowiem z art. 197 § 1 k.p., pracownik młodociany jest obowiązany doksztalcać się do ukończenia 18 lat.

Jak zaś stanowi art. 198 k.p., pracodawca jest obowiązany zwolnić młodocianego od pracy na czas potrzebny do wzięcia udziału w zajęciach szkoleniowych w związku z doksztalcaniem się.

Sposób, w jaki pracodawca zatrudniający młodocianych w sposób szczegółowy reguluje § 10 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996 roku w sprawie przygotowania zawodowego młodocianych i ich wynagradzania (Dz. U. z 1996 r. nr 60 poz. 278 ze zm.).

Zgodnie z powyższym przepisem rozporządzenia:

pracodawca zatrudniający młodocianych w celu przygotowania zawodowego odbywanego w formie nauki zawodu:

- 1) kieruje ich na kształcenie teoretyczne do zasadniczej szkoły zawodowej albo
- 2) kieruje ich na kształcenie teoretyczne do ośrodka kształcenia i doskonalenia zawodowego, albo
- 3) organizuje kształcenie teoretyczne we własnym zakresie.

W przypadku organizowania kształcenia teoretycznego, zgodnie z ust. 1 pkt 3, pracodawca realizuje obowiązkowe zajęcia z zakresu teoretycznego kształcenia zawodowego, wynikające z programu nauczania w zawodach występujących w klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego, lub zapewnia teoretyczne przygotowanie do zdania egzaminu kwalifikacyjnego na tytuł czeladnika w zawodach nieujętych w klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego.

W ocenie Sądu Okręgowego w Łodzi, podjęte przez wnioskodawcę, na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego, kształcenie w (...) Zakładzie (...), nie spełnia warunków „pobierania przez niego w szkole” w rozumieniu art. 68 ust. 1 pkt 2-3, gdyż wnioskodawca jedynie praktycznie przyuczał się zawodu. w ramach umowy o pracę nazwanej jedynie jako „umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego” zawartej z właścicielem warsztatu samochodowego – F. W.. Nauce tej nie towarzyszyły, jednak, zajęcia teoretyczne (mimo, że powinny być one przeprowadzane przez cały okres nauki zawodu w ramach umowy w celu przygotowania zawodowego) – jak wynika ze zgromadzonego materiału dowodowego, wnioskodawca uczył się zawodu mechanika pojazdowego wyłącznie „w praktyce”, poprzez praktyczne czynności, podpatrując pracę swojego pracodawcy, a także pozostałych mechaników, zatrudnionych w warsztacie.

Pracodawca nie skierował więc wnioskodawcy na kształcenie teoretyczne do zasadniczej szkoły zawodowej, kształcenie teoretyczne do ośrodka kształcenia i doskonalenia zawodowego, ani nie organizuje kształcenie teoretyczne we własnym zakresie w sposób wynikający z programu nauczania w zawodach występujących w klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego, lub zapewnia teoretyczne przygotowanie do zdania egzaminu kwalifikacyjnego na tytuł czeladnika w zawodach nieujętych w klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego.

Wnioskodawca jako uczeń wykonywał także najprostsze prace pomocnicze – w ten sposób również ucząc się zawodu. Jak wynika z zeznań zarówno wnioskodawcy, jak i przesłuchanych w sprawie świadków, potrzebna w pracy wiedza teoretyczna była wnioskodawcy przekazywana na bieżąco, w warsztacie przez mechaników i pracodawcę. Co więcej, jak zeznał świadek M. Z., który również uczył się zawodu w tym samym warsztacie, jakiegokolwiek zajęcia teoretyczne dla uczniów warsztatu przeprowadzane w szkole były przewidziane dopiero na trzeci rok nauki zawodu. Wnioskodawca miałby więc zajęcia teoretyczne w szkole dopiero w okresie od 1 sierpnia 2004 do 31 lipca 2005 roku, kiedy to już pracodawca rozwiązał z nim umowę w celu przygotowania zawodowego.

Na marginesie, należy, także, zwrócić uwagę, że zgodnie z ustępem II pkt 1 powyższej umowy, wnioskodawca otrzymywał wynagrodzenie określone w sposób kwotowy, a nie procentowy – jak powinno to być uregulowane zgodnie z § 19 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996 roku w sprawie przygotowania zawodowego młodocianych i ich wynagradzania (Dz. U. z 1996 r. nr 60 poz. 278 ze zm.).

Tym samym brak podstaw do uznania, że ubezpieczony po zakończeniu nauki w szkole zawodowej 31 sierpnia 2002 roku, kiedy to nie uzyskał promocji do trzeciej Publicznej Szkoły Zawodowej przy Zespole Szkół (...) J. P. nie kontynuował nauki w jakiegokolwiek szkole, a jedynie zawarł umowę o pracę, której jednak nie można uznać za umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego w rozumieniu działu IX rozdziału II k.p. z uwagi na nieokreślenie w niej sposobu kształcenia teoretycznego, a także brak realizacji przez wnioskodawcę obowiązku kształcenia w czasie, gdy doszło do powstania całkowitej niezdolności do pracy.

Skoro, więc, niezdolność do pracy powstała, u wnioskodawcy, 26 czerwca 2003 roku, a więc, już po zakończeniu nauki w szkole (co nastąpiło 31 sierpnia 2002 roku), to nie spełnia on warunku określonego w art. 68 ust. 1 pkt 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Z tych też względów, Sąd Okręgowy w Łodzi, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie wnioskodawcy jako bezzasadne.

Sąd, w wyroku z dnia 29.11.2023r. nie orzekł o kosztach postępowania apelacyjnego, mając na uwadze zasadę słuszności, wskazana w art. 102 k.p.c. Albowiem:

a/ w postępowaniu apelacyjnym (III AUa 1404/21) - postępowanie zakończyło się wydaniem wyroku z dnia 26.07.2022r. - uchylającego zaskarżony wyrok, znoszącym postępowanie w zakresie posiedzenia niejawnego (postępowanie toczyło się w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemiologicznego !!!), a zatem – uwzględniona została apelacja – wnioskodawcy (działającego za pośrednictwem pełnomocnika);

b/ podstawą przyznania, stronie wygrywającej spór, kosztów procesu są przepisy art. 98 i nast. k.p.c., precyzujące, że strona przegrywająca obowiązana jest zwrócić na żądanie przeciwnika koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (art. 98 § 1 k.p.c.), przy czym do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i niezbędne wydatki jednego adwokata (art. 98 § 3 k.p.c.).

c/ w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym, wnioskodawca był reprezentowany przez radcę prawnego, wobec czego określenie wysokości wynagrodzenia jego pełnomocnika, należnego za postępowanie apelacyjne, wymaga zastosowania przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10. 2018 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018r. , poz. 265 ze zm.). Rozporządzenie w § 10 ust. 1 pkt 2 określa stawki minimalne „za prowadzenie spraw w postępowaniu apelacyjnym” przed sądem apelacyjnym.

d/ ponieważ, po uchyleniu zaskarżonego wyroku i po ponownym rozpoznaniu sprawy, Sąd Okręgowy w Łodzi – ponownie, oddalił odwołanie wnioskodawcy, mając na uwadze dyspozycję art. 102 k.p.c. - i uznając przedmiotowy stan faktyczny i prawny – za szczególnie uzasadniony przypadek, nie orzekł o kosztach procesu.